

Dual reporting

M. Muller, drs. F. de Vries en C. van Diepen

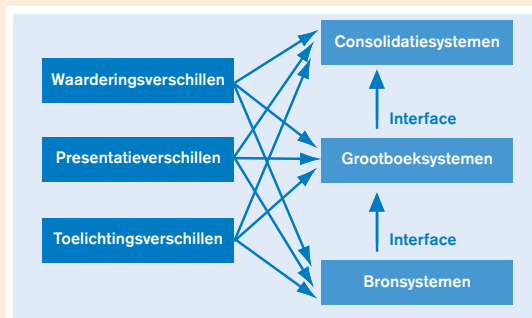
Als gevolg van IFRS zullen tal van ondernemingen hun financiële gegevens gebaseerd op verschillende verslaggevingsstandaarden gaan rapporteren. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de financiële verslaglegging maar ook voor de verschillende bronssystemen die hieraan ten grondslag liggen. In dit artikel wordt stilgestaan bij de verschillende strategieën rondom *dual reporting* en de mogelijke oplossingen voor problemen die voortvloeien uit de toepassing ervan.

Inleiding

De steeds verdergaande Europese integratie brengt ook voor het bedrijfsleven veranderingen met zich mee. Op 1 januari 2005 worden de International Accounting Standards (IAS) – voor de nieuwe standaarden International Financial Reporting Standards (hierna IFRS) – van kracht. Dit houdt in dat ten minste een vergelijkingsjaar voorafgaand aan het verslaggevingsjaar moet worden opgenomen op basis van de IFRS-grondslagen. Dit betekent dat uiterlijk over het verslaggevingsjaar 2004 volgens IFRS moet worden gerapporteerd en dat de beginbalans 2004 (eindbalans 2003) ook op IFRS-grondslagen bekend moet zijn. Deze supranationale wetgeving geldt voor alle EU-ondernemingen waarvan de aandelen aan een effectenbeurs in de EU staan genoteerd. Er geldt een beperkte uitstelmogelijkheid tot 2007 voor bedrijven die aan een buiten de EU gevestigde beurs staan genoteerd en die zich al conformeerden aan de US GAAP, en voor bedrijven die louter schuldbewijzen hebben geëmitteerd.

Als gevolg van IFRS zullen ondernemingen hun financiële verslaggevingssystemen in 2004 op in ieder geval twee standaarden dienen in te richten, namelijk Dutch GAAP en de genoemde IFRS GAAP. Overigens rapporteren veel Nederlandse ondernemingen die in Amerika op Wall Street (NYSE) staan genoteerd al op verschillende verslaggevingsstandaarden. Deze ondernemingen hebben reeds een *dual reporting*-strategie ontwikkeld.

In dit artikel volgt een uiteenzetting van de problematiek die voortvloeit uit de toepassing van *dual reporting* en de gevolgen hiervan voor de geautomatiseerde systemen. De doelstelling van dit artikel is om enige kennis op te bouwen en bewustzijn te creëren rondom *dual reporting*.

Figuur 1. Schematisch overzicht van de invloed van dual reporting op systemen.

Ook worden enkele mogelijke strategieën en oplossingsrichtingen aangedragen. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling om de problematiek rondom *dual reporting* uitputtend te behandelen.

De problematiek rondom dual reporting

Om van de ene verslaggevingsmethodiek naar de andere verslaggevingsmethodiek te komen dienen verschillende aanpassingen te worden gemaakt op de financiële gegevens. Afhankelijk van het soort aanpassing verschilt de impact op de informatiesystemen en de verslaggeving. Zo hebben presentatieverschillen in de regel minder effect op informatiesystemen dan waarderingsverschillen.

De volgende aanpassingen worden onderkend:

- ★ *Herwaarderings (waarderingsverschillen)*
Aanpassingen die effect hebben op het vermogen en het resultaat.
- ★ *Reclassificaties (presentatieverschillen)*
Herrubricering van grootboekrekeningen zonder effect op het vermogen en het resultaat.
- ★ *Additionele informatie (toelichtingsverschillen)*
Verdere opsplitsing van bestaande rekeningen zonder effect op het vermogen en het resultaat.

Dit traject van aanpassingen is schematisch weergegeven in figuur 1.

Voor ondernemingen is het noodzakelijk om in 2004 een vertaalslag te maken tussen de verschillende verslaggevingsstandaarden. Daarbij moet de onderneming in staat zijn aan te geven waar eventuele aanpassingen in de resultaten of in de balans vandaan komen. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk in 2004 een duale rapportagestrategie met bijbehorende architectuur te implementeren. Het management komt voor een aantal belangrijke beslissingen te staan. Belangrijke vragen zijn:

- ★ Is in 2004 Dutch GAAP de leidende waarderingsgrondslag voor business planning & control, of is dit IFRS?
- ★ Hoe verloopt het duale rapportageproces door de niveaus in de organisatie? Top-down of bottom-up?
- ★ Wat zijn de mogelijkheden van de grootboeksystemen?
- ★ Wat is de frequentie van de duale rapportage (maandelijks, per kwartaal, jaarlijks)?
- ★ Wat zijn de kosten van deze (tijdelijke) oplossing? In 2005 wordt immers niet meer duaal gerapporteerd.
- ★ Op welk niveau is reconciliatie noodzakelijk tussen Dutch GAAP en IFRS (om impact van IFRS te monitoren)?

- ★ Welke datacategorieën wil men consolideren in 2004? Actuals, budget, businessplan, forecasts?
- ★ Welke tijdslijnen worden gehanteerd voor de duale rapportage? Worden zogenaamde fast close tijdslijnen gehanteerd?
- ★ Zijn bronsystemen in staat te rapporteren onder twee verschillende waarderingsgrondslagen?
- ★ Hoe gaat de overgang naar 2005 (primair IFRS-rapportage) eruitzien?

Zoals aangegeven is het noodzakelijk de gegevens zo te vertalen dat volgens de verschillende verslaggevingsgrondslagen kan worden gerapporteerd. Het is daarbij noodzakelijk dat bekend is waar de vertaalde gegevens vandaan komen en op welke grootheden zij betrekking hebben. Dit geldt niet alleen bij vertaalde gegevens, maar ook bij eventueel additionele informatie uit bronsystemen.

In het kort komt de problematiek van *dual reporting* erop neer dat de organisatie op een effectieve en efficiënte wijze haar informatiesystemen moet inrichten zodat kan worden voldaan aan verschillende verslaggevingsstandaarden. Hiervoor zijn in de theorie enkele strategieën ontwikkeld die hieronder worden behandeld.

Dual reporting-strategieën

Over het algemeen zijn er vanuit de theorie twee strategieën te onderscheiden om de dual reporting-problematiek aan te pakken, te weten *system embedded conversion* en *workaround approach (express conversion)*. In de praktijk zijn overigens ook tussenvormen ontstaan.

System embedded conversion

De eerste strategie is de nieuwe en oude verslaggevingsstandaarden volledig in de infrastructuur en systemen voor financiële verslaggeving te verankeren. Het voordeel van deze aanpak is dat de overgang naar IFRS (in 2005) vrij eenvoudig en soepel zal verlopen omdat de Dutch GAAP-rapportageverplichting in 2005 gewoon-

weg kan afvallen (de IFRS-rapportage is in 2004 immers al operationeel).

Het volledig verankeren van IFRS in de systemen kan echter een tijdrovende en kostbare aangelegenheid zijn, hetgeen afhankelijk is van de complexiteit en het niveau van integratie van de systemen van de organisatie.

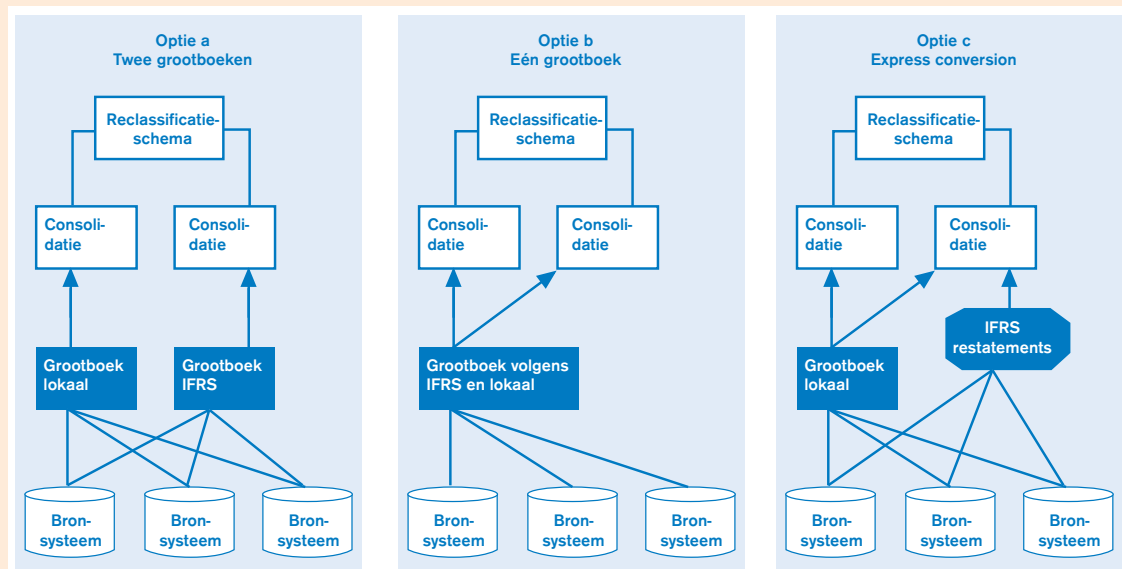
Workaround approach (express conversion)

De workaround approach biedt in tegenstelling tot system embedded conversion geen permanente oplossing voor de geschetste problematiek. Bij de express conversion-methode zal de onderneming buiten het administratieve systeem om, bijvoorbeeld door een spreadsheet-toepassing, de vertaalslag maken tussen de verschillende verslaggevingsstandaarden. Waarbij de noodzakelijke informatie via bijvoorbeeld queries wordt ontleend aan de bronsystemen of anderszins wordt bepaald. Het voordeel van deze strategie is dat het voor de organisatie in eerste instantie een minder kostbare aangelegenheid is doordat er in beginsel geen systemen hoeven te worden aangepast. Een keerzijde is echter wel dat er meer handmatige activiteiten ontstaan, hetgeen problemen kan veroorzaken ten aanzien van tijdige oplevering van informatie. Daarnaast dient per 1 januari 2005 alsnog overgegaan te worden op IFRS, waarbij de totale kosten van conversie op dat moment toch hoger kunnen uitvallen dan bij de system embedded-strategie.

Mogelijke oplossingen

Na de twee verschillende strategieën te hebben besproken, wordt hier ingegaan op de diverse oplossingsrichtingen waaraan gedacht kan worden om de geschetste problematiek daadwerkelijk het hoofd te kunnen bieden. Aan de orde komen drie mogelijke opties die ondersteuning bieden bij de vertaalslag die nodig is om volgens IFRS-normen te rapporteren, namelijk:

- a. het opzetten en onderhouden van twee grootboeken in 2004 (Nederlandse verslaggevingsrichtlijnen en IFRS);

Figuur 2. Schematisch overzicht van de drie mogelijke oplossingen.

- b. het opzetten en onderhouden van twee verschillende verslaggevingsstandaarden in één grootboek (ook wel Multi GAAP genoemd);
- c. houd het grootboek conform Nederlandse verslaggevingsrichtlijnen en voer de vertaalslag naar IFRS uit buiten het administratieve systeem om (workaround approach).

Als wij dit schematisch opstellen, komen de drie verschillende oplossingen eruit te zien zoals afgebeeld in figuur 2.

a. Het opzetten en onderhouden van twee grootboeken

Om over de voor de IFRS-rapportage benodigde informatie te beschikken is het mogelijk de informatie te bundelen in een hiervoor apart ingericht grootboek. Dit grootboek wordt dan naast het reguliere, conform Nederlandse verslaggevingsrichtlijnen ingerichte grootboek gebruikt. Vanuit de bronsystemen gaat informatie dan zowel naar het reguliere grootboek als naar het IFRS-grootboek. Bij deze mogelijke oplossing dient er wel rekening mee te worden gehouden dat bronsystemen eventueel moeten worden aangepast. Vanuit beide grootboeken kan vervolgens worden voldaan aan de verplichting om volgens beide standaarden te rapporteren.

Het voordeel van deze methode is dat de audit trail duidelijk is te volgen, omdat gemakkelijk is te achterhalen waar gegevens vandaan komen. Daarnaast zijn de vergelijkende cijfers intracomptabel beschikbaar. Nadeel van deze oplossing is dat in beide grootboeken parallel mutaties dienen te worden ingevoerd. Analyse van eventuele aansluitproblemen als gevolg van het feit dat mutaties niet parallel zijn ingevoerd, is in deze oplossing moeilijk uitvoerbaar.

Systeemtechnisch vindt er extra opslag van gegevens plaats waardoor soms extra capaciteit moet worden geïnstalleerd. Daarnaast zal het implementeren van twee verschillende grootboeken van de organisatie de nodige

implementatietijd vergen, hetgeen kosten met zich meebrengt.

b. Het opzetten en onderhouden van twee verschillende verslaggevingsstandaarden in één grootboek

Een andere mogelijkheid is om de benodigde informatie voor beide rapportages te bundelen in één grootboek door het uitbreiden van grootboekrekeningen en het toevoegen van een andere rapportagestructuur. Vanuit dit grootboek is het daarna mogelijk volgens beide standaarden te rapporteren.

Het voordeel van deze methode is dat de audit trail duidelijk te volgen is en dat gemakkelijk is te achterhalen waar gegevens vandaan komen. Daarnaast kost deze oplossing weinig extra consolidatie-inspanning voor de onderneming wanneer de oplossing eenmaal is geïmplementeerd.

Waar echter rekening mee gehouden dient te worden is dat het systeem wel de functionaliteit moet hebben om twee waarderingsgrondslagen te rapporteren. Niet ieder grootboekstelsel heeft deze functionaliteit. In de praktijk zie je deze functionaliteit steeds meer verschijnen als standaardoptie bij de uitgebreidere financiële pakketten.

c. Houd het grootboek conform Nederlandse verslaggevingsrichtlijnen en voer de vertaalslag naar IFRS buiten het administratieve systeem om (workaround approach)

Zoals hierboven reeds is weergegeven, wordt de IFRS-jaarrekening geproduceerd op basis van het reguliere, op Nederlandse grondslagen gevormde grootboek. Informatie uit het reguliere grootboek wordt buiten het administratieve systeem omgebouwd tot een jaarrekening op IFRS-grondslagen.

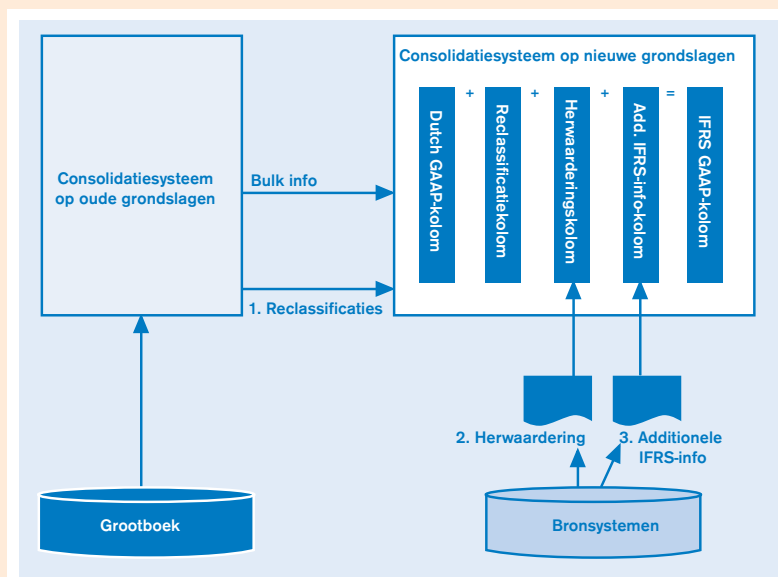
Er zijn verschillende systemen die ondersteuning bieden om de jaarrekening op reguliere grondslagen om te bouwen naar andere grondslagen. Hieronder bespreken wij enkele mogelijke scenario's van de workaround approach.

Het consolidatiesysteem als basis voor de ombouw van de jaarrekening naar de nieuwe grondslag

In dit scenario wordt getracht de noodzakelijke reclassificaties zoveel mogelijk te automatiseren door deze vóór te definiëren in het consolidatiesysteem. Vanuit het grootboek worden de reguliere financiële gegevens ingeladen in het consolidatiesysteem (dit is de werkwijze die ook in 2003 en daarvoor werd gehanteerd). De gegevens zullen dan automatisch worden omgezet naar de nieuwe IFRS-grondslag. Waarbij moet worden opgemerkt dat herwaarderingsaanpassingen en eventuele bijlagen handmatig moeten worden ingevoerd. Belangrijk om te onderzoeken bij deze optie is hoeveel informatie daadwerkelijk geautomatiseerd kan worden omgezet.

Schematisch is dit scenario weergegeven in figuur 3.

Figuur 3. Schematisch overzicht bij het gebruik van een consolidatiesysteem voor de ombouw van de jaarrekening.

Een spreadsheettoepassing als basis voor de ombouw van de jaarrekening naar de nieuwe grondslag

In dit scenario wordt een spreadsheettoepassing gebruikt om de noodzakelijke aanpassingen te maken. Vanuit de spreadsheettoepassing worden de IFRS-gegevens geladen in het consolidatiesysteem. Deze extracomptabele methode heeft tot gevolg dat gegevens die in de spreadsheettoepassing worden berekend, moeilijk op juistheid en volledigheid zijn te controleren. Dit kan alleen worden gedaan door de mensen/afdeling die de spreadsheettoepassing hebben/heeft opgesteld. De audit trail is hierdoor zeer beperkt. Een ander nadeel is dat de feitelijke conversie in het grootboek pas in 2005 kan plaatsvinden.

Figuur 4 geeft dit scenario in schema weer.

CaseWare als basis voor de ombouw van de jaarrekening naar de nieuwe grondslag

In dit scenario wordt gebruikgemaakt van CaseWare om de noodzakelijke aanpassingen te maken. CaseWare is een tool dat door verschillende accountantskantoren wordt gebruikt en dat het mogelijk maakt aanpassingen op financiële gegevens door te voeren door middel van journalposten teneinde een jaarrekening te vervaardigen. In dit scenario worden de aanpassingen direct ingebracht in CaseWare. Vanuit CaseWare wordt de IFRS-informatie geladen in het consolidatiesysteem. Dit scenario heeft als voordeel dat het flexibel is en gemakkelijk te implementeren, en tevens een goede audit trail mogelijk maakt.

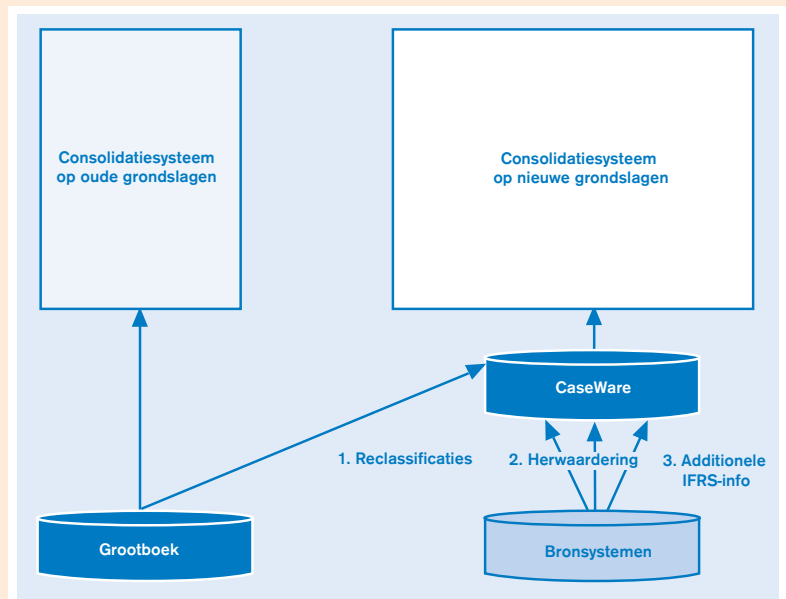
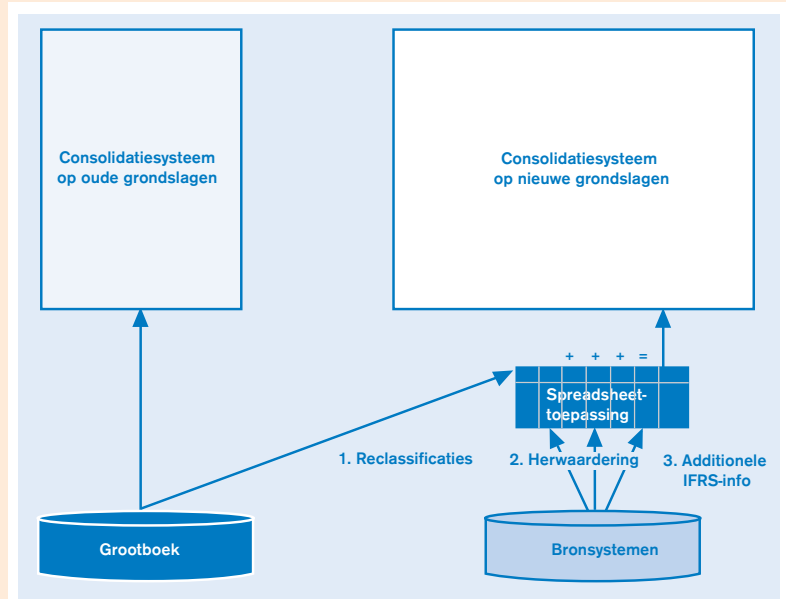
Een schematische weergave van dit scenario geeft figuur 5.

Converteren van grootboekgegevens

Hierboven hebben wij verschillende strategieën en oplossingen aangedragen hoe kan worden omgegaan met *dual reporting*. Welke oplossing ook wordt gekozen, de gegevens in het grootboek dienen per 1 januari 2005 naar IFRS-grondslagen te worden geconverteerd om uiteindelijk een goede balans en resultatenrekening over 2005 te krijgen. De keuze om IFRS-aanpassingen buiten het administratieve systeem om bij te houden geeft de meeste complicaties om de financiële gegevens op grootboekniveau te converteren. Dit komt met name doordat IFRS-aanpassingen veelal op holdingniveau worden doorgevoerd waardoor deze aanpassingen niet in het grootboek worden doorgevoerd. In 2005 zal dan moeten worden bekeken welke aanpassingen moeten worden doorgevoerd op grootboekrekeningniveau. Daarbij moet tevens worden nagegaan of de aanpassingen op holdingniveau of op entiteitniveau in het grootboek moeten worden doorgevoerd. Dit kan nogal wat problemen veroorzaken als IFRS-aanpassingen niet adequaat worden gedocumenteerd.

Voor de twee andere oplossingen, namelijk het onderhouden van twee grootboeken op basis van Duch GAAP en IFRS alsmede het opzetten van twee verschillende verslaggevingsstandaarden in een grootboek, speelt deze problematiek niet.

Figuur 4. Schematisch overzicht bij het gebruik van een spreadsheettoepassing voor de ombouw van de jaarrekening.

Figuur 5. Schematisch overzicht bij het gebruik van CaseWare voor de ombouw van de jaarrekening.

M. Muller
is werkzaam bij KPMG Information Risk Management in de functie van rotational consultant. Hij is met name gespecialiseerd op het gebied van Business Systems Controls en IT-audit in het kader van de financiële controle in de markt Financiële Dienstverlening.

Drs. F. de Vries
is werkzaam bij KPMG Information Risk Management als junior consultant.

C. van Diepen
is werkzaam bij KPMG Business Advisory Services in de functie van adviseur. Hij is met name gespecialiseerd op het gebied van IFRS-conversietrajecten binnen de Markt Financiële Dienstverlening.

Conclusie

In dit artikel hebben wij een overzicht gegeven van de mogelijke problemen en oplossingen die bij dual reporting komen kijken. Hierbij zijn twee strategieën onderscheiden om de dual reporting-problematiek aan te pakken, te weten system embedded conversion en de workaround approach (express conversion). Daarnaast hebben wij drie mogelijke oplossingsrichtingen aangegeven. Het oplossen van de problemen rondom dual reporting is niet eenvoudig. De problemen dienen eerst grondig te worden geanalyseerd voordat aan een oplossing kan worden gedacht. Ook geldt dat de gekozen oplossing per onderneming kan verschillen. De system embedded conversion-strategie is naar onze mening voor grotere ondernemingen de meest structurele oplossing, maar is tevens het meest arbeidsintensief en bovendien erg kostbaar. Het voordeel van deze strategie is wel dat de overgang naar IFRS in 2005 vrij eenvoudig en soepel zal verlopen en dat er achteraf geen aanpassingen meer hoeven te worden gemaakt in het grootboekstelsel. Ook de managementinformatie zal hierdoor geen achterstanden vertonen.

De workaround approach is niet de meest optimale methode, omdat hier meer risico's aan ten grondslag liggen dan aan de system embedded-oplossing. Met name omdat IFRS-aanpassingen dan in een later stadium nog moeten worden vertaald naar het grootboek op entiteit-niveau. Hierdoor is het mogelijk dat de managementinformatie achterstand vertoont. Daarnaast denken wij dat deze oplossing nogal wat problemen kan veroorzaken als IFRS-aanpassingen niet adequaat worden gedocumenteerd. Waardoor het achteraf nagaan van de aanpassing niet meer goed mogelijk is. Echter is deze methode wel het minst kostbaar en brengt zij voor de organisatie de minste inspanning met zich mee. Als de risico's voldoende in kaart zijn gebracht en worden beheerst, kan deze methode een goede oplossing zijn.

Zoals aangegeven leiden verschillende wegen naar Rome. Er is geen generieke oplossing voor dual reporting voor ondernemingen. Per onderneming dient te worden bekeken wat de meest optimale oplossing zou kunnen zijn afhankelijk van de complexiteit van de IFRS-aanpassingen.